

Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

**DUŻE PRZEDSIĘBIORSTWA JAKO BENEFICJENCI PROGRAMU
OPERACYJNEGO „INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007-2013”
W POLSCE**

*LARGE ENTERPRISES AS BENEFICIARIES OF THE OPERATIONAL
PROGRAMME „INFRASTRUCTURE AND ENVIRONMENT 2007-2013”
IN POLAND*

Słowa kluczowe: duże przedsiębiorstwo, infrastruktura, absorpcja środków z UE, program operacyjny 2007-2013

Key words: large enterprise, infrastructure, absorption of UE funds, operational programme 2007-2013

Abstrakt. Celem badań było określenie poziomu absorpcji środków z Unii Europejskiej przez duże przedsiębiorstwa w Polsce w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko 2007-2013” (PO IiŚ) w latach 2007-2013. Wskazano zróżnicowanie regionalne i kierunki wydatkowania pozyskanych środków. Duże przedsiębiorstwa realizując projekty pozyskały z PO IiŚ kwotę 35,29 mld zł, co stanowiło 12,9% środków wszystkich beneficjentów w Polsce. Stwierdzono zróżnicowanie regionalne absorpcji środków. Stosunkowo najwięcej środków programu tj. 58,7% wydatkowano w priorytecie VII „Transport przyjazny środowisku”.

Wstęp

Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko 2007-2013” (PO IiŚ) zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO), zatwierdzonymi przez Komisję Europejską, jest jednym z programów operacyjnych w Polsce, które stanowią podstawowe narzędzie do osiągnięcia założonych w nich celów z wykorzystaniem środków z Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Działania podejmowane w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko 2007-2013” (PO IiŚ) są komplementarne do pozostałych programów operacyjnych na poziomie krajowym oraz regionalnym i międzynarodowym. W okresie 2007-2013 różni beneficjenci z całego kraju, w tym także przedsiębiorstwa, miały możliwość korzystania ze środków unijnych w ramach tego programu.

Zgodnie z założeniami PO IiŚ realizowane są duże inwestycje infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska, transportu, energetyki, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia oraz szkolnictwa wyższego. Cel programu to poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów przez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska [Program Operacyjny... 2014]. Program charakteryzuje się integralnym ujęciem problematyki infrastruktury, która obejmuje infrastrukturę techniczną i zasadnicze elementy infrastruktury społecznej. W nawiązaniu do celu głównego program podzielono na priorytety [Szczegółowy opis... 2014], których wybór odpowiada obszarom mającym kluczowe znaczenie dla podniesienia atrakcyjności Polski i jej regionów.

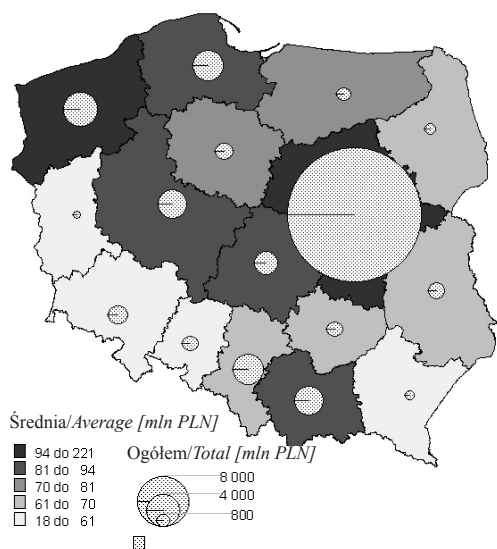
Infrastruktura zaliczana jest do istotnych czynników determinujących rozwój, stąd jej wsparcie jest szczególnie istotne w kontekście trwałego i zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym i regionalnym [Wojewódzka 2010]. Istnienie luki infrastrukturalnej uniemożliwia w praktyce optymalne wykorzystanie posiadanych zasobów, determinuje jakość życia mieszkańców i może ograniczać prowadzenie działalności gospodarczej [Wojewódzka-Wiewiórska 2011]. Rozwój infrastruktury zarówno w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym wymaga ponoszenia dużych nakładów finansowych. PO IiŚ stanowi istotne źródło pozyskania bezzwrotnych środków finansowych na wsparcie infrastruktury. Skierowany jest do różnych kategorii beneficjentów, w tym

także do przedsiębiorstw, które mogą realizować przedsięwzięcia, polegające między innymi na dostosowaniu swojej działalności do wymogów ochrony środowiska, z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami.

Wsparcie ze środków z UE prowadzonej przez przedsiębiorstwa działalności gospodarczej stanowi ważny impuls rozwoju samych przedsiębiorstw, ale sprzyja również wzrostowi konkurencyjności całego regionu i podniesieniu atrakcyjności inwestycyjnej kraju.

Material i metodyka badań

Celem opracowania było określenie poziomu absorpcji środków z Unii Europejskiej (UE) przez duże przedsiębiorstwa¹ w Polsce w ramach PO LiŚ w latach 2007-2013. Wskazano zróżnicowanie regionalne oraz kierunki wydatkowania pozyskanych środków. Jako źródło danych posłużyła baza danych SIMIK Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju według stanu na 30.04.2014 roku. Kwoty dotyczące absorpcji środków przez przedsiębiorstwo oznaczają sumę łącznego dofinansowania z UE w okresie programowania 2007-2013.

Rysunek 1. Wartość projektów realizowanych przez duże przedsiębiorstwa w ramach PO LiŚ w latach 2007-2013

Figure 1. The value of the projects implemented by large enterprises in the OPI&E in 2007-2013

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

Wyniki badań

W latach 2007-2013 beneficjenci ogółem w Polsce realizowali projekty dofinansowane z funduszy strukturalnych, których wartość ogółem wynosiła 485,72 mld zł, a dofinansowanie z UE było równe 273,54 mld zł. Udział dużych przedsiębiorstw w wartości ogółem realizowanych projektów wynosił 25,3%, a uzyskane dofinansowanie stanowiło 17,7% dofinansowania ogółem otrzymanego przez wszystkich beneficjentów w Polsce w analizowanym okresie [Wojewódzka-Wiewiórska 2014].

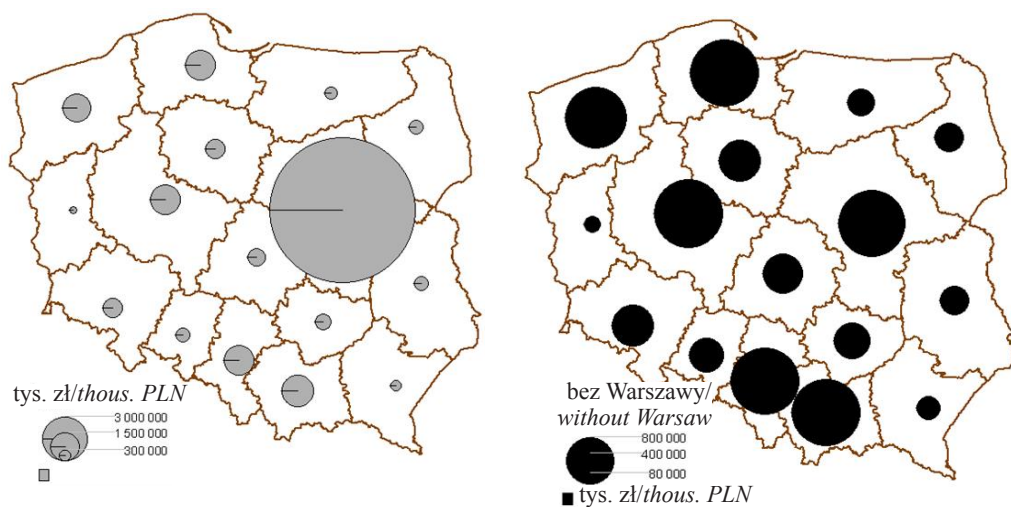
Duże przedsiębiorstwa w Polsce zrealizowały w latach 2007-2013 projekty współfinansowane z PO LiŚ na łączną kwotę 84,3 mld zł. Występowało zróżnicowanie regionalne w zakresie łącznej wartości projektów w poszczególnych województwach (rys. 1). Zdecydowanie największa część środków – 52,38 mld (tj. 62% wartości ogółem dla Polski) została wydatkowana w województwie mazowieckim oraz zachodniopomorskim (4,8 mld zł). Jednocześnie w tych województwach średnia wartość projektu była najwyższa. W województwach lubuskim, podkarpackim, podlaskim i warmińsko-mazurskim duże przedsiębiorstwa realizowały

¹ Na podstawie Rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 wyróżnia się następujące kategorie przedsiębiorstw: mikroprzedsiębiorstwo (zatrudnia mniej niż 10 pracowników i jego roczny obrót lub całkowity bilans roczny nie przekracza 2 mln euro), małe przedsiębiorstwo (zatrudnia mniej niż 50 pracowników i jego roczny obrót lub całkowity bilans roczny nie przekracza 10 mln euro) oraz średnie przedsiębiorstwa (zatrudnia mniej niż 250 pracowników oraz jego roczny obrót nie przekracza 50 mln euro lub całkowity bilans roczny nie przekracza 43 mln euro). Duże przedsiębiorstwo to takie, które nie zalicza się do żadnej z wymienionych kategorii [Dz.Urz. UE L 214 z 9 sierpnia 2008 r., art. 1, zał. 1]. Dane GUS nie pozwalają na szczegółowy podział przedsiębiorstw w Polsce na poszczególne kategorie. Według dostępnego podziału podmiotów na klasy wielkości z uwzględnieniem jedynie kryterium liczby pracujących w Polsce w 2013 roku było zarejestrowanych 4511 dużych podmiotów, tj. 0,11% wszystkich podmiotów [Bank Danych Lokalnych 2014].

projekty, których łączna wartość była stosunkowo najniższa, przy czym udział tych województw w kwocie ogółem w Polsce był równy bądź mniejszy niż 1%. Średnia wartość projektu w Polsce wynosiła od 18,8 mln zł (województwo podkarpackie) do 221 mln (województwo mazowieckie).

PO IiŚ był dla dużych przedsiębiorstw znaczącym źródłem dofinansowania realizowanych projektów. Stwierdzono, że w strukturze dofinansowania udział PO IiŚ wynosił 72,8%, podczas gdy Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG) oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) był równy odpowiednio 12,6% oraz 3,4%. Pozostała część dofinansowania pochodziła z 17 programów operacyjnych na poziomie regionalnym (Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej oraz 16 wojewódzkich programów). Kwota dofinansowania jaką uzyskały duże przedsiębiorstwa w ramach PO IiŚ była największa ze wszystkich programów i wynosiła 35,29 mld zł, podczas gdy z PO IG dofinansowanie było równe 6,12 mld zł, a z PO KL kształtowało się na poziomie 1,63 mld zł. Wielkość absorpcji środków z UE przez duże przedsiębiorstwa w ramach PO IiŚ stanowiła 12,9% sumy absorpcji środków ogółem w Polsce [Rakowska 2014]. Jednocześnie duże przedsiębiorstwa były beneficjentami 30,6% wszystkich środków pozyskanych z PO IiŚ.

Absorpcja środków z PO IiŚ była zróżnicowana w przekroju województw (rys. 2). Najwięcej środków (23,6 mld zł) pozyskały przedsiębiorstwa z województwa mazowieckiego, co stanowiło 66,8% kwoty absorpcji ogółem. Głównym beneficjentem były przedsiębiorstwa z Warszawy, do których trafiło 93,5% środków całego województwa. W następnej kolejności należy wymienić przedsiębiorstwa z województw małopolskiego i śląskiego, które zaabsorbowały po 1,55 mld zł oraz z wielkopolskiego (1,5 mld zł). Zdecydowanie najmniej środków trafiło do przedsiębiorstw z województwa lubuskiego (0,12 mld zł). Na podstawie analizy średniej wartości absorpcji środków z PO IiŚ dla województwa w stosunku do wartości dla Polski stwierdzono, absorpcję zdecydowanie powyżej średniej w przypadku przedsiębiorstw z województw mazowieckiego (184,5%) oraz zachodniopomorskiego (108,8%). Najniższa wartość wystąpiła w przedsiębiorstwach województw lubuskiego (13,8%) i podkarpackiego (15,8%).

Rysunek 2. Dofinansowanie z UE projektów realizowanych przez duże przedsiębiorstwa w ramach PO IiŚ w latach 2007-2013

Figure 2. Co-funding from EU funds projects implemented by large enterprises in the OPI&E in 2007-2013

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

Tabela 1. Absorpcja środków z PO IiŚ przez duże przedsiębiorstwa w podziale na priorytety w latach 2007-2013
 Table 1. Absorption of the OPI&E funds by large enterprises by priority in 2007-2013

Priorytet/Priority	Środki z PO IiŚ/OPI&E funds		
	tys. zł/ thous. PLN	%	ogółem priorytet 100%/ total priority 100%
I. Gospodarka wodno-ściekowa/ <i>Water and sewage management</i>	5 767 895	16,3	48,7
II. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi/ <i>Waste management and the protection of Earth</i>	1 652 143	4,7	39,8
III. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska/ <i>Resource management and counteracting environmental risks</i>	0	0	0
IV. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska/ <i>Initiatives aimed at adjusting enterprises to the requirements of environment protection</i>	964 129	2,7	95,9
V. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych/ <i>Environment protection and promotion of ecological habits</i>	1 381	0	0,4
VI. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T/ <i>TEN-T road and air transport network</i>	619 856	1,8	1,5
VII. Transport przyjazny środowisku/ <i>Environment-friendly transport</i>	20 729 158	58,7	72,1
VIII. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe/ <i>Transport safety and national transport networks</i>	207 362	0,6	1,7
IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna/ <i>Environment-friendly energy infrastructure and energy efficiency</i>	1 543 171	4,4	51,4
X. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii <i>Energy security including diversification of the energy sources</i>	3 803 764	10,8	98,1
XI. Kultura i dziedzictwo kulturowe/ <i>Culture and cultural heritage</i>	0	0	0
XII. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia/ <i>Health security and improving the efficiency of healthcare system</i>	2 617	0	0,2
XIII. Infrastruktura szkolnictwa wyższego/ <i>Infrastructure of higher education</i>	0	0	0
XIV. Pomoc techniczna – EFRR/ <i>Technical assistance – ERDF</i>	0	0	0
XV. Pomoc techniczna – FS/ <i>Technical Assistance – CF</i>	0	0	0
Razem/ <i>Total</i>	35 291 476	100	30,6

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

Średnie dofinansowanie projektu w Polsce wynosiło 53 962 tys. zł i było największe w województwach mazowieckim, zachodniopomorskim i małopolskim (rys. 3). Zdecydowanie najmniejsze kwoty absorpcji stwierdzono w przedsiębiorstwach województw lubuskiego i podkarpackiego, które wynosiły odpowiednio 7462 tys. zł i 8510 tys. zł.

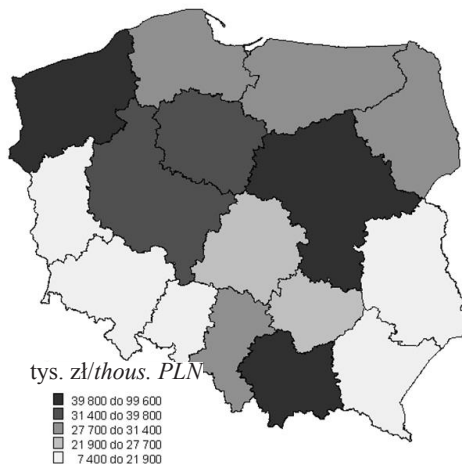
Analizując absorpcję środków przez duże przedsiębiorstwa w podziale na priorytety (tab. 1) stwierdzono, że najwięcej środków, tj. 20,73 mld zł (58,7% wszystkich pozyskanych z PO IiŚ) wydatkowano w ramach priorytetu VII „Transport przyjazny środowisku”. Znaczący był także udział w strukturze środków priorytetu I „Gospodarka wodno-ściekowa” (16,3%) oraz X „Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii” (10,8%). Zdecydowanie najwięcej umów podpisano w ramach priorytetu IV „Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do

Rysunek 3. Średnie dofinansowanie z UE projektów realizowanych przez duże przedsiębiorstwa w ramach PO IiŚ w latach 2007-2013

Figure 3. Average EU co-funding projects implemented by large enterprises in the OPI&E in 2007-2013

Źródło: opracowanie własne

Source: own study

wymogów ochrony środowiska”. Wymienione priorytety VII, I i X również zaliczały się do tych, w ramach których liczba realizowanych projektów była największa. Pozyskane przez duże przedsiębiorstwa środki odniesiono do kwoty jaką pozyskali wszyscy beneficjenci w ramach poszczególnych priorytetów. Odnotowano, iż absorpcja środków z UE w ramach priorytetu X, IV i VII stanowiła odpowiednio 98,1%, 95,9% oraz 72,1% środków pozyskanych przez wszystkich beneficjentów w Polsce. Znikomy zaś był udział dużych przedsiębiorstw w absorpcji środków dotyczących priorytetów XII, V, VI i VIII i stanowił od 0,2-1,7% środków ogółem. W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw w strukturze absorpcji środków dominował priorytet I (42,6%), priorytet VII stanowił 12,7%, natomiast priorytet X 1,1%. Odnosząc udział dofinansowania pozyskanego przez tę kategorię przedsiębiorstw do kwoty ogółem danego priorytetu, stwierdzono, że małe i średnie przedsiębiorstwa miały największy udział w absorpcji środków w priorytetach IX (35%), II (28,9%) i I (23,1%).

Podsumowanie

Celem PO IiŚ była poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów przez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska. Poszczególne priorytety programu odzwierciedlały szczegółowe potrzeby w tym zakresie i były skierowane do różnych potencjalnych beneficjentów środków finansowych. Duże przedsiębiorstwa w Polsce zaabsorbowały z PO IiŚ kwotę 35,29 mld zł, co stanowiło 30,6% środków pozyskanych przez wszystkich beneficjentów w Polsce w tym programie w latach 2007-2013. PO IiŚ był bardzo ważnym źródłem pozyskania bezzwrotnych środków finansowych dla dużych przedsiębiorstw, gdyż jego udział w strukturze dofinansowania według programów operacyjnych wynosił 72,8%, podczas gdy udział PO IG stanowił 12,6%, a PO KL 3,4%. Występowało przestrzenne zróżnicowanie absorpcji środków, najwięcej otrzymały przedsiębiorstwa z województw mazowieckiego (23,6 mld zł), małopolskiego i śląskiego (po 1,55 mld zł) oraz wielkopolskiego (1,5 mld zł). Średnia wartość dofinansowania z UE w tej kategorii przedsiębiorstw w Polsce wynosiła 53,9 mln zł. W strukturze pozyskanych z UE środków zdecydowanie dominował priorytet VII „Transport przyjazny środowisku”, stanowiąc 58,7%. Stwierdzono kluczową rolę dużych przedsiębiorstw jako beneficjentów środków w priorytetach: X „Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii”, IV „Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska” oraz VII „Transport przyjazny środowisku”, gdzie udział dużych przedsiębiorstw był odpowiednio równy 98,1%, 95,9% oraz 72,1% środków pozyskanych przez wszystkich beneficjentów w Polsce w tych priorytetach.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych GUS, www.stat.gov.pl, dostęp 30.04.2014.
- Baza SIMIK Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, stan na 30.04.2014.
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko* (wersja 4.0, zaakceptowana przez Komisję Europejską decyzją z 27 stycznia 2014 r.). 2014: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
- Rakowska J. 2014: *Pozyskanie funduszy unijnych z programów operacyjnych 2007-2013 przez MSP w Polsce w ujęciu regionalnym*, [w:] M. Dylewski (red.), *Finansowe i podatkowe aspekty rozwoju przedsiębiorczości w regionach*, Zesz. Nauk. WSB w Poznaniu (w druku).
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych)*, Dz.Urz. UE L 214 z 9 sierpnia 2008 r., art. 1, zał. 1.
- Szczegółowy opis priorytetów programu Infrastruktura i Środowisko* (wersja 4.1 z dnia 17 czerwca 2014 r.). 2014: Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.
- Wojewódzka A. 2010: *Infrastruktura jako czynnik rozwoju lokalnego i regionalnego*, Dokument elektroniczny, *Logistyka*, 3, 1-13.
- Wojewódzka-Wiewiórska A. 2011: *Infrastruktura komunalna i ochrony środowiska w Polsce*, Dokument elektroniczny, *Logistyka* 6, 5314-5317.
- Wojewódzka-Wiewiórska A. 2014: *Zróżnicowanie przestrzenne absorpcji środków z UE przez duże przedsiębiorstwa w Polsce w latach 2007-2013*, [w:] M. Dylewski (red.), *Finansowe i podatkowe aspekty rozwoju przedsiębiorczości w regionach*, Zesz. Nauk. WSB w Poznaniu (w druku).

Summary

The study determined the level of absorption of EU funds by large enterprises in Poland within the framework of the Operational Programme Infrastructure and Environment (OPI&E) in 2007-2013. Indicated regional differences and trends of spending funds obtained. Large enterprises executing projects gained from the OPI&E the amount of 35,29 billion PLN which accounted for 12.9% of all beneficiaries in Poland. It was found regional variation in absorption of funds. The relatively most funds the programme, ie. 58.7% was spent in Priority VII Environment-friendly transport.

Adres do korespondencji
dr inż. Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Katedra Polityki Europejskiej, Finansów Publicznych i Marketingu
ul. Nowoursynowska 166
02-787 Warszawa
tel. (22) 59 340 76
e-mail: agnieszka_wojewodzka@sggw.pl